

UTSKRIFT

17

◇ 1977–2020 ◇

UTSKRIFT 17

1977–2020

EN VÄNBOK TILL ERIK OCH LENA

KULTURMILJÖ
HALLAND

Utskrift ges ut av Stiftelsen Hallands Länsmuseum, Kulturmiljö Halland

Detta är nr 17 i en löpande serie

Postadress: Kulturmiljö Halland, Bastionsgatan 3, 302 43 Halmstad

Telefon: 035-19 26 00

E-post: kansli@kulturmiljohalland.se

Hemsida: www.kulturmiljohalland.se

Pärmens insidor: En djupdykning i lokalpressen med hälsning från Patrik Hallberg.

Fram- och baksida samt layout: Anders Andersson.

Redaktörer: Per Wranning och Leif Häggström.

©2019 Kulturmiljö Halland och resp. författare.

Författarna ansvarar själva för artiklarnas innehåll.

ISSN 1102-7290

Tryck: Kulturmiljö Halland, Halmstad 2019.

Innehåll

Förord	6
<i>Anas al Khabour</i>	
Till mina kära vänner Lena och Erik	9
<i>Monica Björk-Bulow</i>	
En hälsning	10
<i>Torbjörn Brorsson</i>	
Ås kloster, dess keramik och kontakter med moderklostret i Sorø	13
<i>Pär Connelid</i>	
Stora Slöinge – en tidigare storgård?	17
<i>Anders Håkansson</i>	
20 år – från torpare till slottsherre	21
<i>Leif Häggström</i>	
Utgårdaloke och Skreas järnålder	25
<i>Conny Johansson Hervén</i>	
Hörsås Revisited: The Sacred & Profane Memories of Conny Johansson Hervén	29
<i>Fredrik Larsson</i>	
På djupet med Halmstads historia – i mötet mellan gammalt och nytt	33
<i>Lennart Lundborg</i>	
Forskning om Hallands bronsåldershögar	37
<i>Linn Nordvall</i>	
Rapport till Erik och Lena om högen i Övraby socken, nr 25	41
<i>Christina Rosén</i>	
Gräsås – 30 år efteråt	45
<i>Bo Strömberg</i>	
Upptäckten av en välbesökt plats i Susedalens landskapsrum	49
<i>Stina Tegnhed</i>	
Ett altarskåp med ett ovanligt helgon – och möjligen konsthistoriens sötaste Jesusbarn.....	53
<i>Christina Toreld</i>	
På kors och tvärs genom halländsk järnålder	59
<i>Bengt Westergaard</i>	
En hög i Skedala	63
<i>Per Wranning</i>	
Det räcker med ett vykort!	65

Per Wranning

Det räcker med ett vykort!

Januari 1990, en tjugofyraårig kulturvetarstudent i Umeå lyfter sömndrucket luren till den ringande telefonen. En kvinna som inte presenterar sig säger glatt ”Hej! Du ska ju praktisera här på museet i Halmstad snart. Om du vill så ta med dig varma kläder, så kan du få följa med arkeologerna ut och gräva!”. Studenten tackar så mycket, lägger på och somnar om. Jag vet än idag inte vem det var som ringde (kan det ha varit du Lena?), men sett så här i backspegeln kan nog detta korta samtal utan överdrift sägas ha förändrat mitt liv.

När vi kulturvetarstudenter blev tilldelade länsmuseum att göra vår museipraktik på så passade det mig utmärkt att av ren slump hamna i Halmstad eftersom jag just då även traggade på med min C-uppsats i arkeologi rörande halländsk bronsålder. Jag tänkte att med lite tur kanske jag då även kunde få se och känna på lite fina bronsåldersfynd i museets samlingar. Dock hade jag inte en blekaste aning om att museets ”K-enhet” (sedermera ”Landsantikvarien”, numera Kulturmiljö Halland) faktiskt bedrev arkeologi. Tack vare ovan nämnda telefonsamtal fick jag nu den stora glädjen att göra ett par veckor av museipraktiken på K-enheten: följa med Anders Tilly på besiktning av en stensättning, följa med Bengt Westergaard på utredningsschaktning, ”hjälpa” Christina Rosén på (som jag minns det) en större undersökning på Tyghusgatan invid Norre Port (Rosén & Rosengren 1991) och inte minst lära känna Erik och Lena – ingen av dem ännu fyrtio år fyllda, men redan arkeologiavdelningens självklara centralfigurer. När praktiken var över och jag frågade om det fanns någon möjlighet till jobb som arkeolog efter avslutade studier så bad mig Erik att skicka en skriftlig intresseanmälan, men ”det behövs inget CV, nu vet vi ju vem du är, så det räcker med ett vykort”. Året därpå – april 1991 – och ett vykort senare började så min yrkesbana som halländsk arkeolog och här har jag stannat, mycket tack vare den goda stämning som alltid har präglat arbetsplatsen och alla de möjligheter vi anställda erbjöds tack vare Eriks goda minne. Ett lysande sådant exempel är när Ulf Viking, Betty-Ann Munkenberg och jag fick möjlighet att läsa in den då nystartade D-kursen i arkeologi tack vare att vi fick tillåtelse att gå tidigare (utan löneavdrag!) de dagar det var föreläsningar i Göteborg. Tack för det Erik!

Jag minns inte exakt när vi grävde tillsammans för första gången, men jag vet med säkerhet att du och jag Lena, grävde på den vikingatida – tidigmedeltida boplatsten i Trulstorp sommaren 1993 (Munkenberg 1996). Denna galna säsong när vi i samband med dubbelspårgrävningarna i Laholms kommun plötsligt hittade vikingatida och tidigmedeltida boplatslämningar nästintill ”överallt” (Trulstorp, Ösarp, Östorp och Kärragård!) – något som helt saknats tidigare – kom att bli kick-off för *Lahund*, vårt gemensamma forskningsprojekt rörande Laholmstraktens – och då inte minst Köpinge-landets – äldre historia (Bjuggner et al 2003). Trots alla år som gått känns det ibland som att projektet ännu bara är i uppstartsfasen, men jösses vilka resultat vi har fått trots väldigt små insatser: via rutgrävning på systrarna Jönssons marker – läget för en nedbrunnen gård i Ösarps by – kunde vi belägga boplatslämningar där åtminstone från 1200-talet och via minimala grävinsatser på ”Toften” i Köpinge kunde vi belägga bebyggelse från 1400-talet och dessutom samtidigt fånga upp delar av dåtidens vägnät (Bjuggner, Rosengren, Wranning 2003). Ibland har den rackarns ”Lahunden” lett oss på irrvägar – exempelvis när vi trodde oss ha hittat en Trelleborg, vilket till stor besvikelse enbart visade sig vara en cirkulär naturbildning (Wranning 1999) – men sedan vi även involverade Jonas Paulsson och hans eminenta metalldetektering så har vidden av det vikingatida och medeltida Köpingeområdet så sakteliga börjat träda fram (Bjuggner et al 2010). Och visst är detta bara början; jag hoppas verkligen att Lahund är något vi äntligen ska hinna ägna oss mer helhjärtat åt tillsammans nu när ni två får mer fritid. Möjligheterna där är enorma!

Ett annat gemensamt arbete jag minns med glädje – och med oanade konsekvenser – är hösten 2003 när du och jag Lena utredde hela den planerade nya sträckningen av väg 117 mellan Skogaby och Daggarp (Wranning & Bjuggner 2004). Du schaktade och jag kånkade totalstation och via ett närmast militant genomfört arbetsschema fixade vi hela sträckan på exakt utsatt – som alltid snålt tilltagen – tid, trots höstmörker, kyla, väta och älgjägare! Föga anade vi att detta var starten till ett projekt som vi inte skulle komma att sätta punkt för förrän 2019 och inte heller kunde vi gissa att undersökningsresultaten skulle ligga till grund för inte mindre än två avhandlingar. Extra tacksam är jag förstås för att du på en åkerlapp nordost om Tjärby kyrka hittade något litet eländigt, bränt fragment och med hundra procentig säkerhet direkt slog fast ”men detta är ju människo-ben!”. Den nyupptäckta platsen skulle komma att kallas Tjärby Norra (RAÄ 68) och visade sig innehålla ett förromerskt gravfält som jag kom att leva med i närmare åtta år. Med andra ord ytterligare ett avgörande ögonblick för mitt liv som arkeolog! Stort tack!

Angående avhandlingarna som blev till inom ramen i Väg 117-projektet: återigen var detta en möjlighet för några av oss som i mångt och mycket öppnade sig tack vare Erik – som alltid lika mån om att satsa på, lyfta och stötta sin personal. Stort tack!

Att jag också fick glädjen att delta som grävslusk ett par säsonger i Åsklosterpro-

Linn och Lena visar Tjärby Södra på Arkeologidagen 2007. Fotograf: Erik Rosengren

jektet tackar jag också stort för. För en gammal stolphålsnittare var det verkligen en mäktig känsla att som omväxling få vara med och frilägga välbevarade medeltida Cistercienserkonstruktioner!

Förutom snart trettio års arkeologi tillsammans så har vår samvaro fyllts av samtal om precis allt mellan himmel och jord, inte minst snygga bilar och musik (och då företrädesvis blues och rock, med extra tonvikt på Rolling Stones), ofta även via mail ("Prosit!"). Ett klassiskt citat från en av alla diskussioner – den gången via mail – som jag alltid bär med mig och inte kan undanhålla läsaren: när Keith Richards 2006 skadade huvudet svårt i samband med ett fall från ett träd (!) så oroade jag och en kompis oss väldigt över hur det hela skulle avlöpa. Lena svarade lugnt och precist: "Oroa er inte! Gud kan inte dö!". Jag skrattar än!

När ni två nu slutar så blir det för oss andra lite som att flytta hemifrån och för första gången tvingas klara sig på egen hand. Tillsammans har ni byggt upp den arkeologiska avdelningen från grunden och skapat den trygga arbetsplats vi andra har fått glädjen att komma in i under resans gång. Vi har i alla år förlitat oss på er enorma kunskap om precis allt som rör uppdragsarkeologi, kulturmiljövård och allt som detta innefattar, men vem ska vi nu fråga om råd? En omtumlande och nästan lite läskig tanke! Om/när jag kör fast härnäst: kan jag kanske skicka ett vykort?

Referenser

- Bjuggner, L., Rosengren, E., Wranning, P. 2003. *Landsantikvariens Laholmsundersökningar 2000, 2002*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2003:2. Halland, Laholms landsförsamling, Ösarp 3:1, Köpinge 2:6, 3:2 (Raä 214) och 9:1. Halmstad
- Bjuggner, L., Paulsson, J. Rosengren, E. Wranning, P. 2010. LAHUND – Laholmsundersökningarna. En rapport från en pågående undersökning. I: Häggström, L. (Red.). *Utskrift 10*, s. 41–74. Halmstad
- Bjuggner, L., Persson, E., Rosengren, E. Wranning, P. 2003. LAHUND – Landsantikvariens Laholmsundersökningar. En pilotstudie i Ösarp och Köpinge. I: Rosengren, E. (Red.). *Utskrift 7*, s. 50–75. Halmstad
- Munkenberg, B-A. 1996. *Trulstorp, en medeltida gård i Laholms lfs*. RAÄ 201, Trulstorp 1:89, 1:92, Laholms lfs 1993. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 1996:8
- Rosén, C. & Rosengren, E. 1991. *Tyghusgatan*. Arkeologisk undersökning 1984 och 1990. Stiftelsen Hallands läns museer, Uppdragsverksamheten Halmstad. Arkivrapport
- Wranning, P. 1999. Jakten på den försvunna borgen. *Utskrift 6/99*:102–112. Stiftelsen Hallands läns museer. Halmstad
- Wranning, P., Bjuggner, L. 2004. *Väg 117. Sträckan Skogaby – Daggarp*. Arkeologisk utredning 2003. Halland, Tjärby och Veinge socknar, Laholms landsförsamling, väg 117. Hallands läns museer, Landsantikvariens, Uppdragsverksamheten. Arkivrapport

